

РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 36.053.036 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 36.053.036 Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Міністерства освіти та науки України прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Дутку Любомиру Степановичу з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

Дутко Любомир Степанович, громадянин України. Народився 28 жовтня 1983 року в місті Львові.

Впродовж 1998-2000 рр. навчався у Львівському фізико-математичному ліцеї при Львівському університеті, в якому здобув повну середню освіту за напрямом фізика і математика. Протягом 2000-2004 рр. навчався в Національному університеті “Львівська політехніка”, де отримав базову вищу освіту за напрямом підготовки «Комп’ютерні науки» та здобув кваліфікацію бакалавра з комп’ютерних наук. Впродовж 2004-2006 рр. навчався у Національному університеті “Львівська політехніка”, в якому отримав повну вищу освіту за спеціальністю «Інформаційні технології проектування» та здобув кваліфікацію магістра в галузі обчислювальних систем. Протягом 2018-2019 рр. навчався в Українському католицькому університеті, де отримав повну вищу освіту за спеціальністю «Менеджмент» та здобув кваліфікацію магістра в галузі бізнес адміністрування. Впродовж 2004-2025 рр. працює у приватному секторі.

У вересні 2022 року був зарахований на денну форму навчання в аспірантурі Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 032 Історія та археологія).

Основні результати дисертації Дутка Любомира Степановича представлено у 6 публікаціях, з яких: 4 містяться у наукових фахових виданнях України, включених до категорії «Б»; 1 – у виданні, проіндексованому у базах даних Web of Science Core Collection; 1 – у збірці матеріалів наукової конференції.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Статті в наукових фахових виданнях України:

1. Дутко Л. Теоретико-методологічна спадщина Михайла Грушевського у дзеркалі сучасної української історіографії. *Проблеми гуманітарних наук: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія Історія*. 2023. Вип. 14 (56). С. 153–162. DOI: <https://doi.org/10.24919/2312-2595.14/56.17>
2. Дутко Л. Науково-популярні праці Михайла Грушевського в сучасному історіографічному дискурсі. *Вісник Черкаського університету: Серія Історичні науки*. 2024. № 1. С. 100-110. DOI: 10.31651/2076-5908-2024-1-100-110

3. Дутко Л. Науково-організаційна праця Михайла Грушевського на терені ВУАН: огляд сучасної історіографії. *Вісник Черкаського університету: Серія Історичні науки*. 2025. № 1. С. 68-75. DOI: 10.31651/2076-5908-2025-1-68-75

4. Дутко Л. Науково-організаційна діяльність М. Грушевського на форумі НТШ у дзеркалі сучасної історіографії. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*. 2025. Вип. 10. С. 35-48. DOI: 10.26693/ahpsxxi2025.10.035

Статті у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «А», або в закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus:

5. Дутко Л. Рецепція «Історії України-Руси» Михайла Грушевського в сучасній українській історіографії. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія*. Вип. 48. Збірник наукових праць / За заг. ред. О. А. Мельничука. 2024. С. 114-124. DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2024-48-114-124>

Публікації, які додатково відображають наукові результати дослідження:

6. Дутко Л. Михайло Грушевський як популяризатор в дзеркалі сучасної історіографії. *Актуальні питання освіти і науки в умовах сучасної російсько-української війни*. Том I / [Ред.: В.Ільницький, Р.Корсак, Т.Пантюк, О.Петречко, В.Старка]. Дрогобич Ужгород Тернопіль: Посвіт, 2024. С. 58-63.

У дискусії взяли участь усі члени разової спеціалізованої вченої ради:

1. Петречко Олег Михайлович, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Зауваження, висловлені під час захисту:

1. Дисертант у своєму дослідженні (зокрема у опрацюванні історіографії проблеми) вимушено виходить за окреслені хронологічні межі. Можливо було б доречно це обумовити.

2. У представленому автором термінологічному ряді бракує представлення основних понять культурно-інтелектуальної історії.

2. Івангородський Костянтин Васильович, доктор історичних наук, професор, доцент кафедри історії України Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. Так, аналізуючи термін «сучасна українська історіографія» (с. 54-55), автор солідаризується з поглядом на нього Я. Калакури. Разом із тим, останній веде мову радше про дисциплінарний рівень, тобто як про «спеціальний напрям вітчизняної й світової науки», тоді як варто було би спробувати інтерпретувати власне сутність феномену «сучасної історіографії» та специфіку його трактування вченими, зокрема, й труднощі, з якими зіштовхуються історики й історіографи,

намагаючись встановити межі «сучасності». Скажімо, наскільки доречно сьогодні 1990-ті рр. називати «історіографічною сучасністю»?

2. Презентуючи в першому розділі «історіографію проблеми», дисертант, на жаль, нічого не говорить про її зарубіжний вимір, хоча в тексті роботи він раз у раз прохоплюється то про англomовне видання ІУР в Канаді, під час якого «взяли участь 150 науковців з усього світу» (с. 63), то «про потребу сьогоденного грушевськoзнавства в інтенсивних пошуках у закордонних бібліотечних і рукописних колекціях» (с. 134), то про те, що, «поряд із українськими історіографами, до спадщини Грушевського-історика звертаються і представники інших національних осередків», зокрема польського (с. 37). Щодо останнього, то не завадило б у такому ракурсі окремо проаналізувати й «російський сегмент грушевськoзнавства» (звісно, якщо такий присутній), особливо в контексті широкомасштабного вторгнення Росії до України. Тим більше автор побіжно відчуває такий «суспільний запит представників професійної корпорації» (с. 48) та потребу «відрефлектувати відповідні екстерналістські чинники історіографічного процесу», оскільки «чималої актуальності набуло питання еволюції історіографічних поглядів М. Грушевського на природу наших взаємин зі східним сусідом» (с. 51). Доречним це виглядало б й у контексті «відродженої у сучасному інформаційному просторі дискусії про нібито русофільство М. Грушевського» (с. 44).

3. Погоджуючись із Л. Дутко, що помітною складовою джерельної бази його дослідження «є інтерв'ю із провідними грушевськoзнавцями, де найчастіше піднімається проблема масштабності його творчого доробку», все ж таки, хотілося б побачити не лише опубліковані у ЗМІ загальні міркування сучасних істориків, а й їхні унікальні свідчення, взяті безпосередньо автором дослідження. Зі свого боку, це могло би стати надзвичайно цінним джерелом для з'ясування не лише наукової рецепції науково-організаційної діяльності М. Грушевського, але й так би мовити «внутрішньої кухні» сучасного грушевськoзнавства, чи не вперше надавши йому антропологічного забарвлення.

4. Останній аспект, можливо, дозволив би здобувачу уникнути й тієї ситуації, коли в його тексті практично відсутня будь-яка наукова критика сучасних грушевськoзнавців, зокрема, в царині їхніх теоретичних, методологічних й власне історіографічних рефлексій.

5. Одним із позитивних вражень від рецензованої дисертації є також те, що її автор у кожному підрозділі та висновках чітко відзначає не лише здобутки конкретного тематичного напрямку сучасного грушевськoзнавства, але й проектує їхній розвиток на майбутнє, формулюючи по суті для цієї дисципліни дороговкази на майбутнє. Проте, ми все ж таки не можемо погодитись із твердженням, що здобувачем «уперше в історіографії... визначено перспективні сюжети історіографічної й науково-організаційної грушевськіани» (с. 16).

3. Педич Василь Пилипович, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. При визначенні дисертантом нижньої хронологічної межі дослідження спостерігається деяка плутанина, адже іноді вказується 1989 р., а не 1991-й, коли Україна здобула незалежність і властиво розпочався новітній історіографічний період вітчизняної історіографії. В цьому аспекті логіка автора праці вимагає спеціального пояснення.
2. В роботі Л. Дутко часто послуговується поняттям «рецептивна грушевськіана», але не пояснює зміст, яким воно наповнене. З огляду на підставовість цього поняття для аналізованого дисертаційного дослідження, цікавим було б зрозуміти його авторську інтерпретацію.
3. На нашу думку, аналізуючи опрацювання сучасною історіографією діяльності вченого на форумі НТШ, дисертанту варто було звернути увагу на численні публікації про його львівську історичну школу, адже вона значною мірою була пов'язана із секціями, комісіями та виданнями НТШ, які стали справжньою творчою лабораторією для учнів М. Грушевського.
4. Дисертаційна робота містить чимало згадок про спектакулярні успіхи археографічної праці сучасних грушевськознавців. Властиво їхні пошукові здобутки уможливили актуалізувати широке коло різноманітних сюжетів, які й аналізує дисертант. На жаль, процес цієї археографічної праці та її результати не отримали належної систематизації в роботі Л. Дутка. Натомість самостійний аналіз відповідного проблемно-тематичного сегменту археографічної грушевськіани дозволив би краще зрозуміти джерельні витoki більшості новітніх історіографічних новацій.

4. Лазурко Лідія Миколаївна, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1. У характеристиці джерельної бази, а саме при окресленні так званого «конкретного тексту», з'являється сюжет про дослідження польського журналіста Лукаша Адамського (ст. 35), присвяченого Грушевському. Чи доцільною є згадка про те, що виходить за межі джерельної бази дослідження і, зрештою, не має подальшого продовження у роботі.
2. Назагал у дослідженні критичні судження щодо української грушевськіани відчутно поступаються місцем схвальним оцінкам дослідницького доробку вченого та його організаційній діяльності.
3. У термінологічний словник можна додати визначення таких понять як «рецепція» (історіографічна рецепція), «історіографічна традиція».
4. Текст місцями ускладнений повторюваними конструкціями та надмірно деталізованими переліками, що, однак не знижує його аналітичну фокусованість.
5. У тексті присутнє часткове дублювання характеристик окремих дослідників: засновника материкового грушевськознавства І. Гирича (ст. 47), один із піонерів материкового грушевськознавства Ігор Гирич (ст. 62); засновника грушевськознавства Любомира Винара (ст. 35, ст. 41, ст. 159).

5. Галів Микола Дмитрович, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри історії України та правознавства Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Зауваження, висловлені у відгуку рецензента:

1. У дисертації представлено доволі вдалі спроби автора типологізувати праці та окремі сюжети з грушевськознавчих досліджень сучасних українських науковців. Однак, бачимо непослідовність в обраній стратегії нарративного представлення результатів дослідження. Так, виклад матеріалу певних параграфів (наприклад, 1.1) Автор починає з хронологічного підходу, характеризуючи перші праці грушевськознавчого спрямування українських науковців, які побачили світ на початку 1990-х рр., а згодом переходить до більш аналітичної, проблемно-тематичної та ідейно-змістової типологізації студій сучасних дослідників історіографічної та науково-організаційної діяльності Великого Українця.

2. Дисертант у п. 1.1. здійснив ретельний аналіз історіографії проблеми, однак оминув увагою історіографічні огляди авторів передмов до 50-томника творів М. Грушевського. На с. 162–164 дисертації подано характеристику осмислення Інною Демуз і Наталею Романцовою історіографії діяльності М. Грушевського в НТШ. Вважаю, що ці рефлексії слід перенести до п. 1.1. Також не бачу потреби аналізувати працю В. Кубійовича (1900–1985) про історію НТШ (с. 143), оскільки вона не належить до сучасної української історіографії, хоч і була видана у 1991 р.

3. У п. 1.3 Л. Дутко задекларував вибір пізнавального інструментарію нової культурно-інтелектуальної історії, а відтак позиції методологічного плюралізму і міждисциплінарності (с. 48–50). Проте увиразнення зазначеної методологічної позиції автор розпочав з опису традиційних принципів історичного дослідження: науковості, історизму, об'єктивності. На мою думку, доцільно було окреслити загально- і конкретно-наукові підходи, використання яких помітно у дисертації (і які мають міждисциплінарний характер), наприклад, аксіологічного, синергетичного, нарративного, соціокультурного. Оскільки Л. Дутко працював з особливим джерелом – історіографічним текстом – то варто було б прописати використання й логіко-семантичного методу, котрий забезпечує реалізацію Автором герменевтивного підходу в своєму дослідженні. Доцільно було б згадати і про використання історико-генетичного методу, оскільки Автор ефективно простежує генезу історіографічних концепцій та гіпотез у працях низки сучасних дослідників. Крім того, окреслюючи термінологічний апарат, потрібно було б дати визначення поняттю “історіографічна діяльність” і показати його співвідношення з поняттями “творча діяльність” і “творча спадщина”, котрі неодноразово зустрічаються у тексті дисертації.

4. Підрозділ 2.6 варто було б назвати “Науково-популярні і дидактичні тексти”, оскільки згадані в ньому книги М. Грушевського “Історія України, приладжена до програми вищих початкових шкіл і нижчих класів шкіл середніх” та “Всесвітня історія. Приладжена до програми вищих початкових шкіл і нижчих класів шкіл середніх” належать до категорії посібників/підручників, а останні, як

відомо, є не науково-популярними, а навчальними виданнями. Додам, що у цьому підрозділі слід було згадати й дисертацію дрогобицької дослідниці Світлани Герасименко, в якій певна увага присвячувалася власне дидактичним виданням М. Грушевського.

5. Характеризуючи праці сучасних українських грушевськознавців, Л. Дутко подекуди вдається до скорочених узагальнень, котрі створюють враження незавершеності думки. Так, аналізуючи передмову Анатолія Трубайчука до перевидання посібника М. Грушевського “Історія України...”, дисертант вказав, що автор передмови відтворив особливості історіографічного дискурсу видатного вченого, навів низку концептуальних моментів, які надалі залишаються актуальними (с. 128). Проте Л. Дутко не навів зафіксовані ним “особливості” та “концептуальні моменти”.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради

«Проти» – немає

«Утрималися» – немає

На основі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Дутку Любомиру Степановичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 032 «Історія та археологія».

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Олег ПЕТРЕЧКО

